

**Lak**  
**Sikkerheds-**  
**regler for lak**  
**arbejde**

**Før strengen**



**Efter strengen**

D - 1

red. 22./09. - 2000

Hvad betyder kodennummeret på emballagen?;

Blanding
Sikkerhed
4 - 5

produkter, der anvendes til lakarbejde, findes en 2-cifret sikkerhedskode.



Selvom kodennummeret først og fremmest henvender sig til den erhvervsmæssigt arbejdende maler, kan den private have nytte af de oplysninger, som kan aflæses af koden.

Koden skal i øvrigt ses som et supplement til advarselmærkningen, med bl.a. oplysninger om fareklasser, som fastsættes efter lov om kemiske stoffer.

**Hvad betyder tallet før strengen:**

Tallet før strengen inddeler produkter i 7 grupper med kodetallene 00-0-, 1-, 2-, 3-, 4- og 5-.

Vand fortyndbare produkter med mineralsk terpentin har tallet, 2- eller 3.

Cellulosefortynder har tallet 5- **jo højere kodetal, jo større risiko ved indånding af dampe fra organiske opløsningsmidler (terpentin/fortynder/benzin m.v.)**

**Indånding af opløsningsmidler skal altid begrænses til et minimum.**

Dette betyder, at man ved brug af produkter med kodetal 2- eller højere, skal sørge for bedst mulig udluftning og åndedrætsværn ved især hvis relativt store flader lakeres i små rum.

Man skal så vidt muligt ikke opholde sig i lokaler, der er nylakeret med produkter med et **højt kodetal før strengen**, men vente til lakken er slibe tør, og lokalet er godt udluftet.

**Hvad betyder tallet efter strengen??**

Tallet efter strengen inddeler produkterne i 6 grupper med kodetallene -1, -2, -3, -4, -5 og -6.

Fortyndet syre og andet som nødvendiggør brug af handsker har tallet -3 efter strengen, mens ætsende produkter som f.eks. salmiak spiritus har tallet -4.

Produkter med kodetallet -5 kan fremkalde allergisk eksem hos disponerede personer, og produkter med -6 tilhører fareklassen **gift** eller kræver tidssvarende sikkerhedsforanstaltninger ved brug.

**Hvad kan aflæses af koden?;**

**Uddannelsesudvalget**

**Koden**

De 2 tal i koden giver hver sin oplysning om, hvorvidt sikkerhedsforanstaltninger ved brug af produkter er nødvendige.

**Første tal**

Det første tal vedrører alle bestanddele, som kan fordampe og angiver behovet for ventilation.

**Andet tal**

Det andet tal vedrører samtlige bestanddele og angiver om det kan være skadeligt ved kontakt med huden, øjne eller ved indtagelse gennem munden.

For begge tal gælder, jo højere værdien er, jo større er behovet for at træffe foranstaltninger for sikker brug af produktet.

Undgå tilsmudsning af huden, og man skal ved god hygiejne undgå, at produkterne indtages igennem munden.

Ved brug af produkter med kodetal -3 eller højere, **må handsker anbefales** - og for produkter med kodetal -4 **beskyttelsesbriller**.

Tom emballage og rester skal skaffes af vejen på forsvarlig måde.

**OBS**

**Hæld aldrig kemikalieaffald i kloakken!!!**

**Andet**

Yderligere oplysninger findes i "**arbejdstilsynets** vejledning om foranstaltninger mod sundhedsfare ved skibsmalearbejde."

Eller kontakt den **lokale Sundheds Tjeneste = BST**



## Lakker

Klubben bør anvende den lak, man gennem årene har fået gode erfaringer med og har lært at bruge rigtigt. Er denne lak evt. udgået, kan der anbefales følgende;

### **Hempels 010** olielak - klasse 2-1 er udgået

Dækker godt, flyder pænt sammen og har lang hærdetid (ca. 24 timer ved 20 °C). Kan lakeres våd i våd

### **Hempels 1.2.3.** alkydlak, klasse 1-2

Dækker godt flyder udmærket sammen og giver en flot glansfuld overflade. Hærdetiden er ca. 12 - 15 timer ved 20° C.

### **Holmboes olielak**, klasse 1-2

Dækker godt, flyder virkelig godt sammen, glansfuld overflade  
Hærdetid ca. 10 - 12 timer ved 20° C.

Olie, alkyd eller tokomponent lakker.

## Brug altid

To komponent lakker kan ikke altid benyttes ovenpå olie- og alkydlak.

## OBS

Som hovedregel anvendes terpentin i olie- og alkydlak.

## Fortynder

Men brug den fortynder, der er angivet på brugsanvisningen for den enkelte lak.



Lakering  
Rengøring

**Inden** lakering, foretages en grundig rengøring. Først støvsuges båden, og er klubben i besiddelse af en kraftig støvsuger er det ofte nok før lakering. Men oftest skal der efterfølgende aftørres med en terpentinklud, affedtningsklud eller en klud med vand, for at fjerne det meget fine støv, der næsten altid vil være der, efter støvsugning af båden.

Uanset hvilken metode du foretrækker, skal overfladen der lakeres være tør.

Lakering

Lige inden lakeringen kan det være en fordel at fugte gulvet i området omkring hvor der lakeres, da vandet binder støvet.

Lakken fortyndes, så den bliver nem at stryge på, eller du kan opvarme lakken til stuetemperatur (evt. på en radiator).

Dette giver bedre resultat end med fortynderen.

Træk penslen med lange regelmæssige strøg. Ikke korte hurtige strøg, der giver luftblærer.

Lys

Under lakeringen er det en fordel at placere båden i et godt lys.

Drej den efterhånden som du kommer frem med lakeringen.

Stryg lakken på i et passende lag, der lige akkurat dækker slibespor fra matteringen.

Et ikke for tykt lag, så det løber for dig, og ikke for tyndt da det ikke giver den ønskede beskyttelse af båden.

Pensler

Efter lakeringen, gør du penslerne rene i terpentin eller i

den fortynder, der er angivet på brugsanvisningen for lakken.

Du kan også bruge en cellulosefortynder.

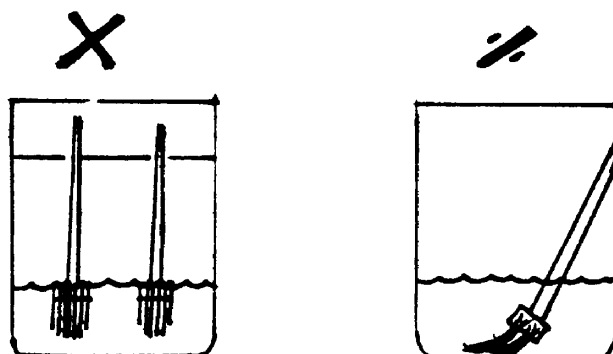
Opbevaring

**Opbevaring af pensler:**

Du kan efterfølgende vaske penslen i sulfosæbe, og penslen kan opbevares som du ønsker.

Du kan opbevare den i cellulosefortynder i en beholder med låg (se skitse).

Du kan opbevare den i rå linolie, også i en beholder med låg.



**Af huden under lakering:**

**Beskyttelse**

Huden beskytter os hele livet, bl.a.. takket være tynde hinder af fedt, der ligger yderst på huden.

Uden dette beskyttende fedtlag bliver huden tør og ru, bakterier og kemikalier kan let trænge ind, med risiko for at der kan udvikles eksem.

**Følg derfor disse råd**, for at undgå en opløsning af hudlaget

**Brug aldrig**

**Opløsningsmidler, fortynder, terpentin, farvefjerner etc.**

**Brug aldrig**

Afvaskning af huden; brug sæbe. Med sæben bliver man næsten altid ren, men det kan være nødvendigt at gribe til stærkere midler, såsom sæbepulver blandet med træmel (savsmuld).

**Afvaskning**

Men det kan stærkt anbefales at bruge engangshandsker eller Gummihandsker. Ved brug af epoxy, polyureathanholdig lim og lak skal man være forsigtig, da nogle af disse produkter har ætsende egenskaber og andre kan forårsage allergi.

**Forsigtig**

Altid det af de nævnte vaskemidler som er mildest, og tør hænderne omhyggeligt bagefter.

**Sand- og pimpstenholdig rensespulver.**

Anvend en fed håndcreme efter hver gang, eller i det mindste inden du går i seng til natten.

**Hudbeskyttelse**

Det kan anbefales at ring og ur tages af inden arbejdet påbegyndes, da der kan samles skadelige stoffer under disse.

**Husk**

Beskyttelsessalver giver ikke nogen effektiv beskyttelse, men bevirker, at man bliver ren med et mildere vaskemiddel.

**Beskyttelsessalver**

Brug af siliconeholdige salver, kan ødelægge lakarbejdet

**Ved uheld med stærke opløsningsmidler (-epoxy o. lign.), undgå intim kontakt i min. 2 døgn.**

Angivelsen af **tørretid** o.lign. på emballagen er altid regnet ud fra en temperatur på 20° C og en relativ luftfugtighed på 60 - 65 %, samt stille vejr.

**D - 5**

red-. 22./09. - 2000

Produkter kræver varme for at kunne hærde, samt en relativ luftfugtighed mellem 55% - 65 %.

Dette gør at de oftest er uegnet til brug under tidligt forårsarbejde.

**Vind og vejr**

Men er bådhallen opvarmet, kan arbejdet godt startes noget tidligere.

**2 komponent**

Den oplyste tørretid er altid beregnet ud fra en **konstant** temperatur.

Det nytter således ikke, at der er 17°C, når lakken stryges på om eftermiddagen, hvis temperaturen falder til + 5° hen på aftenen, da hærdeningen derved vil gå i stå, den begynder dog igen når temperaturen stiger igen. Men der er derefter stor risiko for at lakken ikke får en god vedhæftning.

**Hærdning**

For kraftig vind (udluftning) kan give en hvidlig overflade, hvilket betyder dårligere vedhæftning. Mange lakker vil da blive vanskelige at stryge ud.

Pas på hvis du lakerer båden udendørs, at den ikke står ude når duggen falder, så vil lakken nemlig blive **grå** og vedhæftningen bliver dårlig

**En god investering**

Er et termometer og hygrometer.

